

1. Instrukcja – korekta:

- a) waw z dammą odczytujemy jako \bar{o}/\bar{u} , a dammę jako o/u . Jednak w tych wyrazach, gdzie dziś jest \acute{o} zapisujemy \bar{o} lub o . Ma to swoje uzasadnienie: polszczyzna północnokresowa nie знаła pochyłeń, więc piszemy zgodnie z etymologią i wymową północnokresową (por. przekonujące dane frekwencyjne w opracowaniach nt. polszczyzny północnokresowej, np. u Kurzowej). W nowszym fragmencie z 1836 r. są już różne grafemy: waw z dammą (\bar{u}) i waw z fathą (\bar{o}). Wyrazy, co do których postaci mamy wątpliwość sprawdzamy w słownikach języka polskiego i/lub białoruskiego, np. *opłosznij* to białorutenizm. W polszczyźnie – jeśli mamy dwie formy oboczne to wybieramy tę z wyższą frekwencją.
- b) $t\bar{a}'$ zapisujemy jako t' . Tatarzy używali znaku ta' maftuhah zwłaszcza w wyrazach pochodzenia orientального.
- c) Abrewiacje i wyrazy, w których brak wokalizacji rozwijamy w nawiasie kwadratowym [=...], np. $mxmmd$ [=Muhammed]. Stosujemy tu zapis zgodny z systemem transliteracji, a nie etymologią. Tak realizujemy też pozostałe, zapisane przez Tatarów wyrazy orientalne.
- d) $y\bar{a}'$ w nagłosie i po samogłosce realizujemy jako $ji/-ji-$, natomiast jeśli $y\bar{a}'$ towarzyszy alif odczytujemy w nagłosie jako \bar{i} . Ma to swoje uzasadnienie: polszczyzna północnokresowa znała formy dłuższe i krótsze, tj. ze zredukowaną sylabą, np. *jim* i *jm/mojm* i *mojim*. Tatarzy rozróżniają to w zapisie.
- e) warto przyrzeć się grafemom $\bar{d}\bar{a}l$ i $z\bar{a}n$ (trudne do rozróżnienia) oraz $\bar{d}\bar{a}d$ i jego wypieraniu przez $z\bar{a}'$ (por. 1836 r.), jeśli chodzi o użycie – spr. udział procentowy.
- f) wyjaśniły się niepokojące nas formy z $y\bar{a}'$ bez sukuna. Antonowicz pisze, że $y\bar{a}'$ ma tu funkcję oznaczania miękkości spółgłoski i proponuje odczyt przez \bar{a} , np. *m\bar{a}sta*, *z\bar{e}m\bar{a}*. Ze względu na asynchroniczną wymowę w polszczyźnie północnokresowej i odrębny grafem proponujemy: *mjasta*, *zemja*, *anjol* etc. Zatem nie *newejsta*, *mejsta*, *zemej*! Tu jeszcze istotny jest odczyt fathy, świadczący o formach przed lub po przegłosie, zatem tam gdzie fatha odczytujemy *mjesta*, *newjesta*, *swjet* etc.
- g) wprowadzamy do tabeli odpowiednik hamzy $'$.
- h) rezygnujemy z I jako oznaczenia granicy rzędka.
- i) *e-a*: są sytuacje wątpliwe *prikezane* czy *prikazane*, *kezal* czy *kazal*, *pokezujon* – *pokazujon*? Uznając, że *o* i *a* nieakcentowane są w określonych pozycjach w języku białoruskim realizowane jako *e* odczytujemy te formy zgodnie z brs. gwarami pd.-zach.

Oprac. JKK